

มิติสัมพันธ์ในภาพวาดของเด็กวัยระหว่าง 5 – 9 ปี :
อิทธิพลของพื้นภาพรูปวงกลมที่มีต่อเส้นฐาน

นาย อวุธ มะกล้าทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

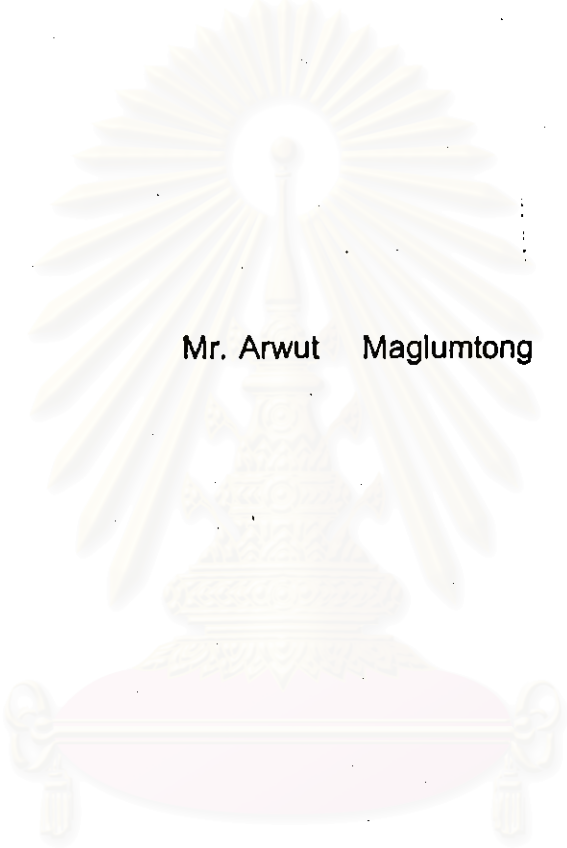
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974 - 333 - 659 - 1

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**SPATIAL RELATIONSHIP IN DRAWING OF CHILDREN AGES 5 – 9 :
INFLUENCES OF A CIRCULAR FORMAT UPON BASELINE**

Mr. Arwut Maglumtong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education**

Department of Art Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974 – 333 – 659 - 1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ มิติสัมพันธ์ในภาพวาดของเด็กวัยระหว่าง 5 – 9 ปี : อิทธิพลของพื้นภาพ
รูปร่างกลมที่มีต่อเส้นฐาน
โดย นายอาวุธ มะกล้าทอง
ภาควิชา ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ)

อาวุธ มะกล้าทอง : มิติสัมพันธ์ในภาพวาดของเด็กวัยระหว่าง 5-9 ปี : อิทธิพลของ
พื้นภาพรูปร่างกลมที่มีต่อเส้นฐาน (SPATIAL RELATIONSHIP IN DRAWING OF
CHILDREN AGES 5-9 : INFLUENCES OF A CIRCULAR FORMAT UPON
BASELINE) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เลื้ออานันท์
196 หน้า ISBN 974 - 333 - 659 - 1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษามิติสัมพันธ์ในภาพวาดของเด็กวัยระหว่าง 5-9
ปี โดยเน้นปรากฏการณ์เส้นฐานและอิทธิพลของพื้นภาพรูปร่างกลมที่มีต่อการวาดเส้นฐาน รวมทั้งความ
สัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของขอบพื้นภาพรูปร่างกลมที่มีต่อการวาดเส้นฐาน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้
ในการวิจัยเป็นเด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1, 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนอนุบาล
บ้านหม้อ (พัฒนราษฎร์) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2541 จำนวน
320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) กระดาษวาดภาพรูปสี่เหลี่ยมและรูปร่างกลม
2) สีเทียนและดินสอดำ 3) คำสั่งที่ใช้ในการวาดภาพ 4) เกณฑ์ในการวิเคราะห์เส้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ในการวาดภาพบนพื้นภาพรูปร่างกลมทั้ง 2 ครั้ง ภาพจำนวนหนึ่งโดยเฉพาะในกลุ่ม
เด็กเล็กแสดงว่าขอบพื้นภาพรูปร่างกลมมีอิทธิพลต่อการวาดเส้นฐานของเด็ก ปริมาณของอิทธิพลขอบ
กระดาษ ร้อยละ 44.00 และ 36.00 ในกลุ่มเด็กวัย 5 ปี ร้อยละ 22.92 และ 27.08 ในกลุ่มเด็กวัย 6 ปี
ปรากฏการณ์ลักษณะนี้จะลดลงอย่างรวดเร็วในเด็กที่มีวัยสูงขึ้น

2) การหาความสัมพันธ์ระหว่างการวาดเส้นฐานแสดงอิทธิพลของขอบพื้นภาพรูปร่างกลม
กับวัยของเด็กนั้น พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ในการวิจัยนี้ยังพบข้อมูลน่าสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกรวาดภาพของเด็ก ได้พบว่าใน
กระบวนการวาดภาพนั้น เด็กทั้งหมดใช้ดินสอดำร่างภาพก่อนการระบายสี เด็กจำนวนหนึ่งในทุกกลุ่มวัย
หมุนพื้นภาพระหว่างการวาดภาพและระบายสี ซึ่งจะมีน้อยลงในเด็กเล็ก

ภาควิชา ศิลปศึกษา

สาขาวิชา ศิลปศึกษา

ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ART EDUCATION

ARWUT MAGLUMTONG: SPATIAL RELATIONSHIP IN DRAWING OF CHILDREN AGES 5-9: INFLUENCES OF A CIRCULAR FORMAT UPON BASELINE. THESIS ADVISOR: ASSIST. PROF. MALICHAT UA-ANANT, Ed.D. 196 pp. ISBN 974 – 333 – 659 – 1

The purpose of this research was to study spatial relationship in drawing of children ages 5-9 emphasizing baseline phenomenon, influences of a circular format upon baseline and relationship between influences of a circular format upon baseline and age of children. Subjects were 320 first and second level kindergarten and Pratom Suksa 1-3 children of Banmo elementary school under the jurisdiction of the office of Saraburi provincial primary education in 1998 academic year.

The instruments were 1) rectangular and circular papers 2) crayons and pencil 3) instruction for drawing 4) a set of criteria for baseline analysis

The findings were as follows :

1) Drawing on the circular formats in twice occasions indicated that young children, in particular, appear to be influenced by edge of circular format. For 44.00 and 36.00 percent of children included curved baseline in their drawings; 22.92 and 27.08 percent 6 years old did as well. This indication declined rapidly among the older children.

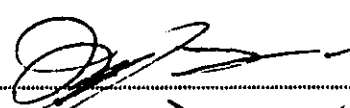
2) Chi-Square test indicated the relationship between ages of children and the influences of a circular format upon baseline significantly at the .001 level.

There are more interesting data concerning children's drawing behaviors, such as, all of subjects in all ages used a pencil for preliminary drawing (sketch) before completing with crayons. A number of children of all rotated their papers around while they were drawing and painting. This behavior was decreased among younger children.

ภาควิชา..... ศิลปศึกษา

สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา

ปีการศึกษา..... 2542

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยมาด้วยดีโดยตลอด ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิโชค มุกดามณี อาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร อาจารย์ ทน เขตกัน และอาจารย์ สุรัชย์ เสือสูงเนิน ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ขอขอบพระคุณ นางสาวสมหมาย อุบลพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านหมอ (พัฒนราชบุรี) และคณะครูที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวก ตลอดจนให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา - มารดา ผู้ซึ่งสนับสนุนในทางการศึกษา และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	8
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย	8
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
1.8 วิธีดำเนินการวิจัย	9
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 ศิลปศึกษากับเด็กไทยในช่วงวัย 5 – 9 ปี	12
2.2 พัฒนาการและการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก	14
2.3 ทฤษฎีพัฒนาการเด็กทางด้านศิลปะในบริบทใหม่	22
2.4 พัฒนาการทางศิลปะเด็กกับประเด็นทางวัฒนธรรม	28
2.5 มิติสัมพันธ์	34
2.6 ปรากฏการณ์ด้านเส้นฐาน	41
2.7 อิทธิพลจากรูปแบบในสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวเด็ก	50
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
3.1 การศึกษาเบื้องต้น	64
3.2 กลุ่มตัวอย่างประชากร	65
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	74
3.6 การเสนอผลวิจัย	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	83
รายการอ้างอิง	99
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก	106
ภาคผนวก ข	120
ภาคผนวก ค	123
ภาคผนวก ง	136
ภาคผนวก จ	149
ภาคผนวก ฉ	156
ประวัติผู้เขียน	196

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การเปรียบเทียบลักษณะการวาดเส้นฐานแบบต่าง ๆ ในการวาดภาพบน พื้นภาพรูปวงกลม ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2	77
2	การเปรียบเทียบผลการทดสอบไคสแควร์ (χ^2 test) เพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่างอิทธิพลของพื้นภาพรูปวงกลมที่มีต่อการวาดเส้นฐาน ในการวาดภาพ บนพื้นภาพรูปวงกลม ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2	81

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

- 1 การเปรียบเทียบลักษณะการวาดเส้นฐานแบบต่าง ๆ ในการวาดภาพบน
พื้นภาพรูปวงกลม ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

79

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย